

A VITÆ sorozatban olyan monográfiák kapnak helyet, amelyek értelmiségi pályaképeket mutatnak be vagy értelmeznek újra. Céljuk, hogy megvizsgálják a szövegek és életművek egykorú életrajzi, történelmi és szellemi kontextusát. Megítélésünk szerint az irodalmi szöveg-elemzés mellett elsődrendűen érdekes a művek létrejöttének és befogadásának feltételrendszere, akárcsak az ezt befolyásoló társadalmi, retorikai és történelmi tényezők, a nyilvánosság terei, az értelmiségi hálózatok.

A sorozatot a Bölcsészettudományi Kutatóközpont Irodalomtudományi Intézetének Reciti Kiadója alapította 2020-ban.

VITÆ

OROSZ ANDREA

KOVÁTS JÓZSEF

Az életrajz és az életmű feltérképezése

2050

2000

1950

1900

1850

1800

VITÆ

1750

1700

1650

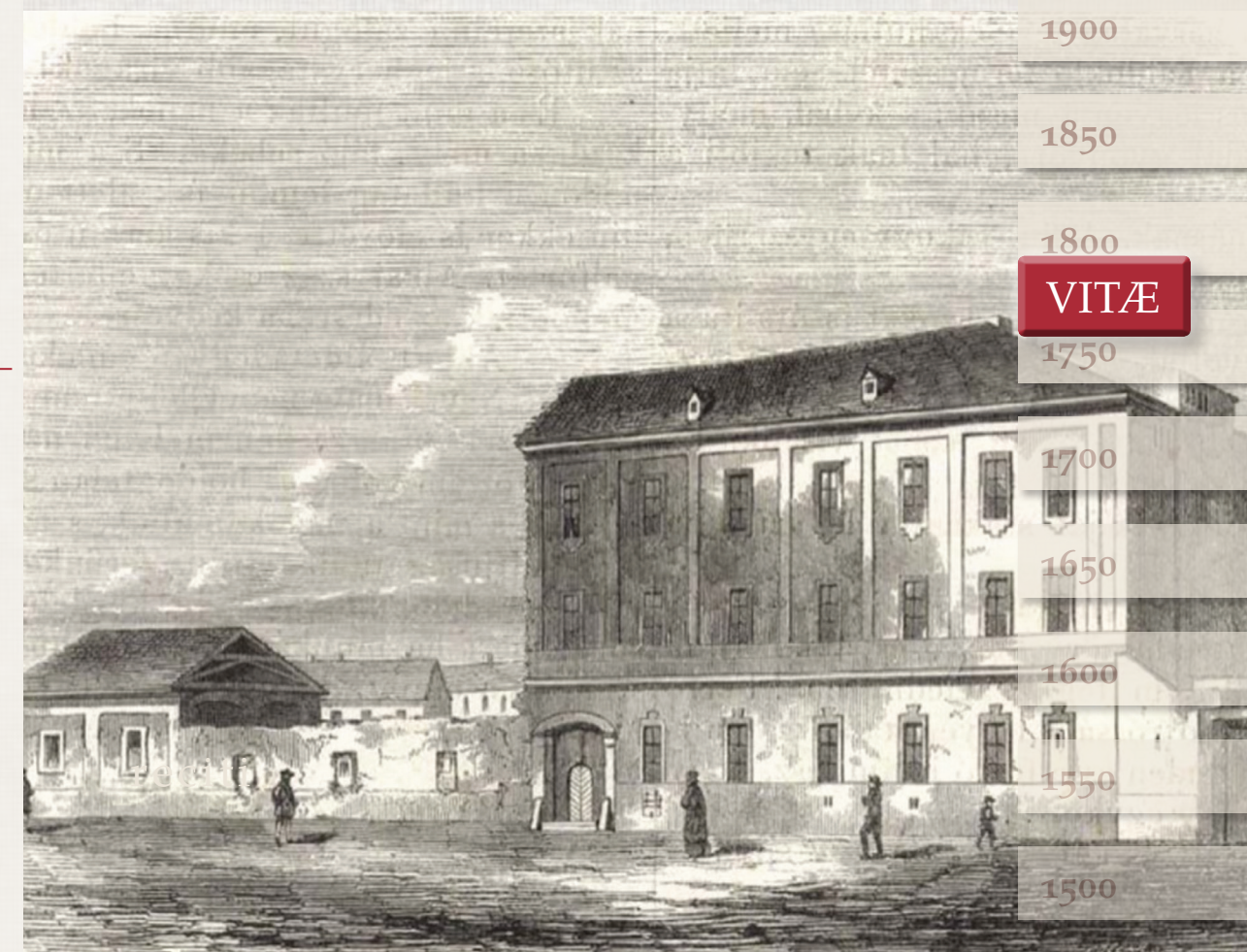
1600

1550

1500

KOVÁTS JÓZSEF

Orosz Andrea

Pápai főiskola ó épülete.

A dunántúli születésű Kováts József (1780–1809) számára nagyon rövid életút és még ennél is rövidebb, mindössze egy évtizednyi költői pályafutás jutott osztályrészül. A kaposvári börtönben elhunyt költő verseit ennek ellenére százánál is több kéziratos versgyűjtemény őrzi. Kováts életműve nem számít nagyinak, mindössze félszáz verset írt élete során, ezeknek azonban másfél ezernél is több másolatát őrzik a ma fellelhető kéziratok. Mindez meggyőző bizonyítékként szolgál Kováts egykori népszerűségére, amely a 19. század első felében Csokonaiéval vetekedett a református kollégiumi diákság és a kollégiumok falai közül kikerülő értelmiségiek körében. A későbbi kritikusok – a megváltozott irodalmi ízlésnek köszönhetően – elég mostohán bántak Kovátsccsal, szigorú szavakkal illették költészetét és személyét egyaránt, pusztán Csokonai-epigonként tekintettek rá, ami napjainkban is általános.

E monográfia célja nem az, hogy a költő életművét esztétikai szempontok szerint vizsgálja, sokkal inkább arra vállalkozik, hogy az életrajz és az életmű aprólékos rekonstrukciójával számot vessen Kováts saját korában betöltött irodalmi szerepével. Nem kívánja felnagyítani azt, ugyanakkor igyekszik meggyőzni olvasóit arról, hogy ezt a szerepet alábecsülnünk sem érdemes. Mindezek mellett a könyv lapjain egy olyan, atipikusságában is tipikusnak mondható, dunántúli református diák és költő életútja rajzolódik ki, amelynek eseményeiből, fordulópontjaiból, esetenkénti normasértéseiből a kor társadalmának életére és szabályaira is következtethet az olvasó.

OROSZ ANDREA (1975) irodalomtörténész, a dél-koreai Hankuk University of Foreign Studies Magyar Tanszékének vendégtanára. Kováts Józsefről írt monográfiája, a 2019-ben megírt doktori értekezésének átiratát és újragondolt változata.